

İSTANBUL

27 Mayıs'ı hayal edenler 15 Temmuz'u unutmasın

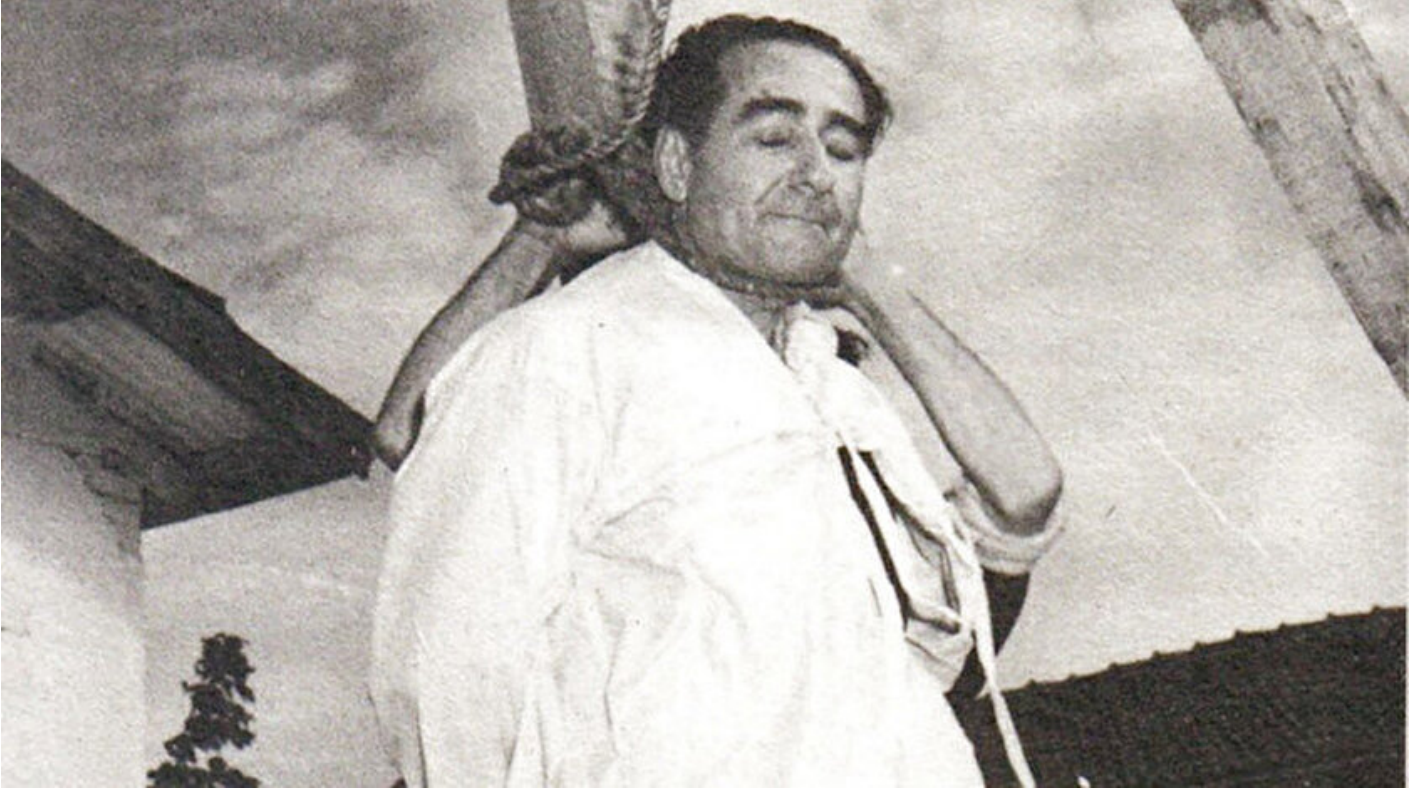
60 yıl önce bugün 27 Mayıs 1960'ta Türkiye en karanlık günlerinden birini yaşadı. Demokratik hayata atılan ilk adımlar asker, siyasetçi, yargı ve basın rol aldığı darbeye kesintiye uğradı. Türkiye'ye ayak bağı olan cunta ve darbe geleneği başladı. Ancak 15 Temmuz 2016'da milletin destansı direnişi sürekli 27 Mayıs özlemi duyanlara hiç unutmayacakları bir ders verdi.

Abone Ol

Google News

Mustafa Sait Özkan Fazlı Şahan Şahin Şen Ayşe Mine Alioğlu 27 Mayıs 2020, 01:46

Son Güncelleme: 27 Mayıs 2020, 01:46 Yeni Şafak

Adnan Menderes

YORUM

PAYLAŞ

60 yıl önce bugün, 27 Mayıs 1960... Türkiye tarihi en kara günlerinden birisini yaşadı. Çok partili demokrasi için atılan ilk adım, ülkeyi kendi malı gibi gören bir parti, basın, ilmiye sınıfı ve bir avuç askeri /sivil bürokrat işbirliği ile beşikte boğuldu. 26 Mayıs'ı 27 Mayıs'a bağlayan gece saat 03:00'da başlayan askeri müdahale, hem Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu'nun idam edildiği kanlı bir sürece, hem de 'darbe', 'protokol', 'muhtıra', 'postmodern darbe', 'e-muhtıra' gibi değişik adlar verilen müdahale girişimlerine kapı araladı. Bu kapı, 15 Temmuz 2016'da 'bir daha asla' diyerek sokaklara dökülen Türk milleti tarafından ağır bedeller ödenerek kapatıldı...

'HÜSOLAR YÖNETİMİ ELE ALDI'

Darbeye giden süreç, İnönü'nün konjonktürün de dayatması ile 'Milli Şef'likten, çok partili demokrasiye geçme kararı almasıyla başladı. 1946 yılının ocak ayında Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü tarafından kurulan Demokrat Parti, birkaç ay sonra girdiği seçimi 'açık oy / gizli tasnif' cambazlığı ile kaybetse de 14 Mayıs 1950'de CHP'yi hezimete uğrattı. Özellikle 'başkentte belirli saatlerde gezmesi Milli Şef tarafından yasaklanan köylüler', sandıklara akın ederek Demokrat Parti'yi güçlü bir şekilde iktidara taşıdı. O dönem CHP'de bakanlık yapan Cevdet Kerim İncedayı'nın deyimiyle 'Memolar', 'Hüsolar' yönetimi ele aldı.

Adnan Menderes

AYNI GÜN BAŞLADI

Ancak darbeciler seçim sonuçlarının açıklandığı gün perdeyi açtılar. 14 Mayıs günü 4 üst rütbeli komutan, iktidarı kaybeden İsmet İnönü'yü Çankaya Köşkü'nde ziyaret ederek 'Bir emri olup olmadığını' sordu. İnönü gereğini yapmak yerine askerlerin sırtını sıvazlayarak yolcu etti. 8-9 Haziran'da darbe yapmaya hazırlanan Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanları dahil 15 general ve 150 albay emekliye ayrıldı. Darbe planlamasının Türkçe ezanın kaldırıldığı döneme denk gelmesi ise ayrıca dikkat çekici oldu. Bu görevden almalar sonrasında yer altına inen darbeciler, bir çok ayrı koldan gizli örgütlenmeye başladılar ve 27 Mayıs 1960 öncesinde bir araya geldiler. Sonrası malum.... Askeri kanattaki hareketlilik kabaca böyle özetlense de

darbeye giden süreç aslı rolu bugün de nükümeti darbe imaları ile tenkit eden CHP oynadı.

VE KASIM GÜLEK SAHNEDE

Sabancı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cemil Koçak'a göre CHP'nin 60 yıl önceki söylemleri ile günümüzdeki söylemleri aynı... CHP'nin ithamlarının, Demokrat Parti iktidara geldiği ilk günden itibaren başladığına işaret eden Koçak, daha sonra FETÖ'nün de akıl hocalığını yaptığı ortaya çıkan mason Kasım Gülek'e dikkati çekiyor:

5 AY SONRA SUÇLAMA

1950 yılındaki genel seçimleri kaybeden CHP, ilk kurultayda Kasım Gülek'i genel sekreterlik görevine getirdi. Gülek'in bu pozisyona getirilmesiyle, CHP'nin iktidarı devrettikten 5 ay sonra sonra bir genelge yayınlandı. CHP, Demokrat Parti iktidarını bu genelge ile beraber 'diktatörlük'le suçlamaya başladı. Demokrat Parti iktidarını 'diktatörlük'le suçlayan bu genelgeyle, aslında CHP'nin muhalefet stratejisini tam olarak hangi söyleme oturttüğünü bize gösterdi. Genelgenin ilk cümlesinde CHP'nin 'demokrasi davasının kökleşmesi uğrunda azimli ve feragatli çalışmaları'ndan söz ediliyordu.

Adnan Menderes

İkinci cümlede kullanılan şu ifadelerle de doğrudan Demokrat Parti iktidarının niyeti okunuyordu: “Burada, ‘Gayret ve iyi niyetlerimize karşılık; beş aydan beri şahidi olduğumuz hadiseler ve belirgin temayüller, DP iktidarının bütün dikkatini bu sistemin tek teminatı olan muhalefeti ezmek veya kendine göre kukla bir muhalefet görmek hevesi peşinde koşmakta olduğunu göstermekte’ydi...”

BÖYLE DEMOKRASİ OLMAZ

“Genelgede bu hadise ve eğilimlerin, iktidarın CHP’ye yönelik söylemlerinin açık tehditlerle dolu olduğu, bu söylemlerle DP iktidarının muhalefet hakkındaki niyetlerini açığa vurulduğu söylenmiştir. Görüldüğü gibi, CHP iktidarın ‘hakiki niyeti’ni bir konuşmada hemen anlamıştı! Demokrat Parti’nin ‘küçük oyunlar’a başvurduğu ileri sürülüyordu. Bu ‘küçük oyunlar’ın yanıtı da genelgede verilmişti. Bazıları bu söylediklerimi CHP’nin son kurultayından mı aldığını sorabilirler; ama hayır; neredeyse 70 yıl önceki bir CHP genelgesinden söz ettiğimi yeniden hatırlatayım. Evet, biliyorum, CHP değişiyor; lakin birazcık yavaş.. Hatta yavaş yavaş.. Durun bakalım, birazcık sabır!”

ÖNCE İTİBAR SUİKASTI SONRA İDAM SEHPASI

DP’nin kurulması ile başlayan seri kumpaslar 26 Mayıs’ı 27 Mayıs’a bağlayan gece gelen müdahale ile sonlandı. TSK içerisindeki bazı general ve subayların oluşturduğu 38 kişilik Milli Birlik Komitesi (MBK), “DP’nin ülkeyi gitgide bir baskı rejimine ve kardeş kavgasına götürdüğü” gerekçesiyle 27 Mayıs 1960’ta sabaha karşı yönetime el koydu. 04.36’da Ankara Radyosu’ndan okunan bildiriyle “ihtilal” duyuruldu. Anayasa ve TBMM’nin feshedildiği, siyasi faaliyetlerini askıya alındığı darbeye Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes, hükümet üyeleri, DP’li milletvekilleri, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Rüştü Erdelhun ile asker ve bazı üst düzey kamu görevlileri gözaltına alındı. Tüm tutuklular Yassıada’da hapsedildi.

Adnan Menderes

YALANLAR HAVADA UÇUŞTU

Darbeye giden süreçte hazırlanan düzmece dosyalar Yassıada'da kurulan sözde mahkemede yeniden açıldı. "Uçak dolusu altınla kaçarken yakalandılar", "Kasadan kadın iç çamaşırı çıktı" gibi yalan haberle itibarsızlaştırılmak istenen DP yönetimi olmadık ithamlara maruz bırakıldı. 14 Ekim 1960'ta başlayan sözde yargılama 15 Eylül 1961'de karara bağlandı. 592 sanıktan 288'i için idam istendi, Yüksek Adalet Divanı, 15 sanığı idam cezasına çarptırdı.

SAĞLAM RAPORU ALIP ASTILAR

Celal Bayar, Adnan Menderes, eski Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu, eski Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın idam kararları oy birliğiyle alındı. Bayar hakkındaki karar, yaş haddi nedeniyle müebbet hapis cezasına çevrildi. Fatin Rüştü Zorlu ve Hasan Polatkan 16 Eylül 1961'de sabaha karşı, Menderes ise İmralı'da 17 Eylül 1961'de sağlık muayenesini yapan doktor heyetinin sağlam raporundan sonra saat 13.21'de idam edildi.

DARBECİ GÜRSEL'DEN İNÖNÜ'YE: EMRİNİZDEYİM PAŞAM!

Cemal Gürsel

Dönemin en güçlü siyasi figürü, aldığı seçim yenilgilerine rağmen, hiç şüphesiz ki CHP lideri İsmet İnönü'ydü. Gücünü halktan değil, asker-sivil bürokrasi üzerindeki etkisinden alıyordu. 14 Mayıs'ta kaybedilen ilk seçimin gecesi Çankaya'ya çıkarak "Bir emriniz var mı?" diye soran askerlerin bu süreci İnönü'den bağımsız yönettiklerini düşünmek fazlasıyla iyimserlik olur. Darbe öncesi ve sonrasında sarf ettiği sözler de İnönü'nün aktif olarak sürecin içinde yer aldığını ortaya koyuyor... Üstelik darbeden sadece aylar önce yaşanan bir dizi düzmece olayın ardından İsmet İnönü'nün Meclis'te sarfettiği, "Şartlar mecbur ettiğinde ihtilal milletlerin meşru hakkıdır!", "Böyle giderse sizi ben bile kurtaramam!" sözleri darbenin CHP ile irtibatını tescil ediyor. 27 Mayıs üzerine çalışmaları ile tanınan Tarihçi Süleyman Kocabaş, İnönü'nün yıkıcı bir muhalefet izleyerek orduyu Menderes aleyhine kışkırttığını ifade ediyor. Kocabaş gelişmeleri şöyle özetliyor:

ARAPÇA EZAN SÜRECİ BAŞLATTI

"DP kurulana kadar, CHP tek parti olarak 25 yıl iktidarda kaldı. Bu süreçte halkın beklentilerini karşılayamadığı için yapılacak demokratik bir seçimde CHP'nin kazanması zaten imkansızdı. 14 Mayıs 1950 seçimlerinde iktidar DP'nin eline geçince CHP, yıkıcı bir muhalefete başladı. İnönü, bu yıkıcı muhalefetle orduyu Menderes'e karşı kışkırttı. Halk, kendinden birisi olarak gördüğü Menderes'e aktif destek verirken, kendilerini 'Devrimlerin bekçisi' olarak lanse eden 'aydın - bürokrat - ordu' kesimi de genelde İnönü'yü tutuyordu. Başbakan Menderes'in yaptığı bir çok işin 'karşı devrim' olduğunu ileri sürerek onu 'Atatürkçülükten taviz vermek'le suçlayıp, bu sebepten 'yıkılması gereken hedef' olarak değerlendiriyorlardı.

CHP HER DARBEDE VAR

En önemli mevzu Menderes'in daha iktidara geldiğinin ilk ayı içinde 16 Haziran 1950'de Türkçe okunan ezanı Arapça'ya yeniden çevirmesi olmuş, darbeyi yapan subaylar zaten hatıralarında hep, "Müdahalede bulunmayı bu sırada planlamaya başladık" itirafında bulunmuşlardır."

Seçimlerden itibaren ordunun İnönü'ye verdiği destek belliydi. Hatta, müdahalenin yapıldığı gün darbenin lideri Orgeneral Cemal Gürsel, İnönü'yü telefonla arayarak, 'Emret Paşa, sizin emriniz bize peygamber buyruğudur' dediğini anılarda açık açık yazmıştır. İnönü darbeye önce zemin hazırladı. 'Uşak-İzmir-Topkapı olayları' ve ardından 17 Şubat-3 Nisan 1960'da 'Yeşilhisar-Kayseri olayları' yaşandı. Üniversiteler de şiddet olaylarının içine sokulup kumpaslar sonuçlarını verince 27 Mayıs'ta, 'genç subaylar' darbe yaptı. İnönü ve yanındakiler DP'yi tasfiye

ederek CHP'ye iktidar yolu açmak istediler. Ancak tutmadı. 12 Mart 1971 muhtırası da CHP'ye yaradı, 28 Şubat postmodern darbesinde CHP'nin kesin bir rolü vardı. Sonuç olarak darbeler geleneğinden gelen CHP her dönemde darbelere destek oldu...

CHP DARBEYE YEŞİL IŞIK YAKTI

27 Mayıs darbecilerinin Yassıada'da işkence ederek öldürdüğü dönemin İstanbul Emniyet Müdürü Faruk Oktay'ın oğlu Hasan Emre Oktay da CHP ve İnönü'nün rolüne dikkat çekiyor. İnönü'nün o yıllarda yapılan Kore darbesi üzerinden Menderes'i açık açık tehdit ettiğini aktarıyor: "Mecliste Tahkikat Komisyonu'nun kurulması tartışılırken İnönü söz alıyor ve "Türk milleti Kore milletinden daha az haysiyetsiz değildir." İsmet İnönü, darbeye yeşil ışık yakıyor. Darbeciler daha sonra, "İnönü'nün sözleri bizim için yeşil ışıktı" dediler zaten. Bunun için darbe yaptırıyorlar askere. İnönü'nün biz sözü vardı. "Biz darbenin hem içinde hem dışındayız" diye. Darbe oluyor ve 2 gün sonra Cemal Gürsel İnönü'ye telefon açıyor. Damadı Metin Toker de İnönü'nün yanındaymış. Cemal Gürsel "Paşam nasılsınız? Sizin emirleriniz bizim için peygamber buyruğudur" diyor. İsmet İnönü de, "Memleket için çok hayırlı bir iş yaptınız. Hayırlı uğurlu olsun. Ben sizin yanınızdayım. Bir şey olursa ben hazırım" diyor. Atatürk'ün silah arkadaşı, demokrasiyi getirdiğini söyleyen İnönü; demokratik ülkelerde darbe olmaz, derhal kışlanıza dönün diyeceğine, "Sizin emrinizdeyim" diyor...

GÜNDEM

Demokrasiye vurulan darbenin üzerinden 60 yıl geçti

PAYLAŞ

#27 Mayıs

#Darbe

#Adnan Menderes

#İsmet İnönü

#CHP

#Demokrat Parti

ÖNERİLEN VİDEO

GÜNDEM E-POSTA ABONELİĞİ

Türkiye'de görüşmeye yeşil ışık

Rusya: Bakanların bir araya gelmesini destekliyoruz.

Galatasaray Adası'nın ne olacağı belli oldu

Sarı kırmızılılar uzun süren mücadelenin ardından hedefine ulaştı.

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

Bip / +90 530 846 00 00

Facebook

Instagram

Twitter

Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamli, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

